

## El llenguatge

### La nit de Nadal

No n'hi ha prou, d'explicar que l'expressió «la nit bona» no és sinó un calc, una traducció literal de la fórmula del castellà, sense cap tradició —que coneguem— entre nosaltres, i que la nostra expressió genuïna, popular i tradicional és la nit de Nadal: cal, encara, molt sovint, convèncer molts dels receptors d'aquesta explicació, que no l'acaben d'admetre, que no ho veuen prou clar, que són capaços d'assajar la formulació de diferències de matis. La prova més concloent que podem adduir, certament, és la del nostre riquíssim cançoner de Nadal, en què trobem exclusivament la frase la nit de Nadal: La nit de Nadal és nit d'alegria; Respon-ll bé el pardal, avui nit de Nadal, es nit de... Hom objecta encara, però, que la nit de Nadal seria més aviat el dia de Nadal a la nit i que la denominació «nit bona» és al capdavant ben còmoda perquè permet de distingir entre les dues nits sense confusió. Si no, ¿com caldria denominar el dia de Nadal a la nit? Però la mateixa pregunta inclou ja la resposta: precisament el dia de Nadal a la nit, talment com diem ahir a la nit, dimarts a la nit, o el dia 30 a la nit.

Una solució idèntica caldria aplicar a la festivitat que celebrem al cap d'una setmana de Nadal: també hem de considerar la frase «la nit vella» com una imposició moderna, que ha actuat, especialment, a través de la propaganda de les festes organitzades pels restaurants i d'altres establiments similars: la denominació adequada, en la nostra llengua, és la nit de cap d'any, que podem diferenciar perfectament de la nit següent, el dia de cap d'any a la nit. I, anàlogament, tenim la nit de Reis i el dia de Reis a la nit. Observem que en aquest cas, volem dir, en el de la denominació la nit de Reis, segurament no la impugnarla ningú, perquè la fórmula del castellà consisteix en la mateixa solució, i, certament, l'expressió «noches de Reyes» no sembla que origini pas cap confusió.

No s'ha de concloure, del que hem dit, que anteposant la paraula nit al nom d'una festivitat s'obtingui la designació de la nit anterior. Creiem que cal reservar la fórmula per a aquelles diades la vetlla de les quals és motiu de celebració tradicional: la nit de Nadal, la nit de Cap d'any, la nit de Reis, la nit de Sant Joan, la nit de Sant Pere, etc. (que diferenciem, també, del dia de Sant Joan a la nit, del dia de Sant Pere a la nit, etc).